

Sitrep Irak
NR.6, 05/03/03

Dit sitrep is opgesteld op verzoek van het CVIN en is een gezamenlijke productie van AIVD, MIVD en Buitenlandse Zaken. Het sitrep is bedoeld ter informatie voor de betrokken bewindslieden. Dit sitrep wordt tweewekelijks uitgebracht. Indien noodzakelijk zal de frequentie worden verhoogd. Normaliter zal het sitrep zich richten op de actuele ontwikkelingen.

I. Uitvoering VR-resolutie 1441/ inspecties:

A. Uitvoering VR-resolutie:

Op 28 februari 2003 heeft Voorzitter van UNMOVIC, de heer Blix, conform Veiligheidsraad resolutie 1284 operationele paragraaf 12 zijn 12e schriftelijke kwartaalrapportage uitgebracht. In de rapportage doet Blix verslag van de voortgang van de inspecties sinds de vorige kwartaalrapportage op 27 november 2002. NB: De voorafgaande elf kwartaalrapportages hebben nimmer de aandacht getrokken; inspecties in Irak vinden immers pas sinds kort –en op basis van resolutie 1441- plaats.

Op 7 maart zal Blix de Veiligheidsraad opnieuw brieven tijdens een open vergadering op ministerieel niveau. Naar verwachting zal de Veiligheidsraad in de week van 10 maart verder onderhandelen inzake Irak. De VS zal waarschijnlijk de reeds circulerende ontwerp-resolutie (zie II.C.) in stemming brengen.

B. Inspecties:

In zijn rapportage van 28/02 blijft Blix kritisch over de inhoudelijke medewerking van Irak, maar schetst perspectief op verbetering. Blix benadrukt dat voor verifieerbare ontwapening onmiddellijke, onvoorwaardelijke en actieve medewerking van Irak noodzakelijk is. Het is Irak's taak – niet de taak van de inspecteurs - om verboden wapens te zoeken en te presenteren. De resultaten in termen van ontwapening zijn aldus Blix tot dusver erg beperkt geweest.

Wat betreft medewerking 'on substance' zegt Blix niet met zoveel woorden dat Irak in gebreke is. Zo stelt hij onder andere dat "It is hard to understand why a number of the measures which are now being taken, could not have been initiated earlier."

Voorts stelde Blix opnieuw vast dat de declaratie van 7 december nagenoeg geen nieuwe informatie bevatte of onopgehelderde ontwapeningsonderwerpen verhelderde. Hetzelfde gold voor de additionele documenten die Irak had overhandigd tijdens het bezoek van Blix op 8 en 9 februari. Recent verstrekte documenten over vermeende unilaterale vernietiging worden nog bestudeerd. Voorts stelde Blix vast dat het presidentieel decreet van 14 februari met het verbod MVWs te produceren niet voldoet aan de bestaande VN standaard.

Tegelijkertijd blijft Blix evenwel een perspectief schetsen op verbetering. De Commissie die door Irak is opgericht om te zoeken naar verboden wapens noemt hij "potentially a mechanism of importance", die echter nog niet veel heeft opgeleverd. De tweede door Irak opgerichte Commissie, die op zoek moet naar verdwenen documenten, heeft documenten gevonden die momenteel door UNMOVIC worden onderzocht.

Blix noemde Irak's medewerking wat betreft de vernietiging van de Al-Samoud essentieel. Hij stelde vast dat de import van raketonderdelen door Irak een schending van het wapenembargo ex res 687 was.

Wat betreft 'process' is Irak, zo Blix, behulpzaam. Toch zijn zelfs hier ook nog acties vereist. Belangrijkste actie betreft het houden van interviews. Tot nu toe zijn er geen personen die niet genomineerd waren door Irak, gehoord zonder Iraakse getuige of tape-recorder. UNMOVIC onderzoekt thans de praktische modaliteiten voor het houden van interviews in het buitenland.

Daarnaast heeft Blix gemeld dat op dit moment een 'intern document' gefinaliseerd wordt. Het bevat een lijst onopgeloste vragen op ontwapeningsgebied en een overzicht van de maatregelen die Irak zou moeten nemen om deze vragen uit de wereld te helpen. Hiervoor baseert Blix zich op resolutie 1284 betreffende "key remaining disarmament tasks", maar suggereert dat deze lijst als meetlat voor Irak's ontwapeningstaken onder resolutie 1441 zou kunnen worden gebruikt. Niet duidelijk is of dit document openbaar zal worden gemaakt.

Over UNMOVIC zelf merkt Blix op dat de capaciteit reeds groter is dan aanvankelijk voorzien, maar dat er nog wel ruimte is voor versterking – bijvoorbeeld op het gebied van controle op voertuigen. Tevens zouden lidstaten meer inlichtingeninformatie kunnen voorleggen; een oproep die Blix eerder ook al deed.

Op 1 maart is Irak begonnen met de vernietiging van zijn ongeveer 100 tot 300 Al Samoud 2 raketten. Tot nu toe zijn onder supervisie van UNMOVIC 16 Al Samoud 2 raketkoppen, twee 'casting chambers' bestemd voor de productie van raketten, en 14 van de in januari gevonden chemische artilleriegranaten vernietigd. Momenteel onderzoekt UNMOVIC de plaatsen waar Irak zegt R 400 bommen met resten van biologische agentia te hebben vernietigd en begraven.

II Internationale politieke ontwikkelingen:

A. Irak:

Domestic and W...

B. Regio rondom Irak:

Op 1 maart is de Arabische Liga in een bijzondere Top bijeen gekomen. De Top werd gekenmerkt door een gebrek aan eenheid onder de leiders van de Arabische landen, met name tussen Saoedi Arabië en Libië in de vorm van een publiek geschil over Amerikaanse aanwezigheid in de regio.

Ondanks de meningsverschillen heeft de Arabische Liga een slotverklaring uitgebracht, waarin zij zich fel kant tegen een militaire interventie en Arabische landen oproept geen steun te verlenen aan eventuele militaire interventie. De Liga heeft wel Saddam Hoessein opgeroepen mee te werken aan de inspecties. Tevens heeft de Liga de wens uitgesproken dat de Irak-crisis op vreedzame wijze en via de VN wordt opgelost en dat de inspecteurs voldoende tijd krijgen om aan hun taken te voldoen. De Liga heeft de verschillende internationale standpunten tegen oorlog geprezen.

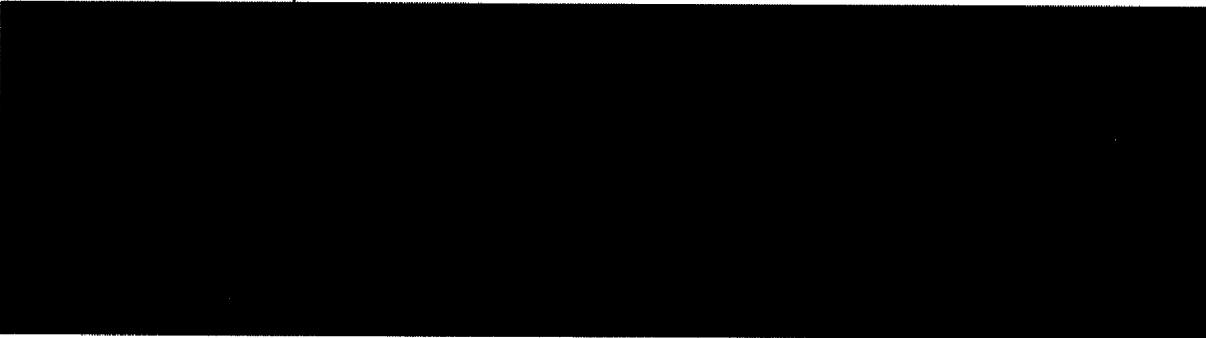
Tijdens de bijeenkomst is – kort – een voorstel besproken van de Verenigde Arabische Emiraten om Saddam Hoessein op te roepen binnen 14 dagen af te treden en in ballingschap te gaan. Hierna zou, volgens het voorstel van de Emiraten, controle over Irak in handen van de VN en de Arabische Liga worden gelegd. Na weken hardnekkige geruchten over een dergelijk plan was het de eerste keer dat een Arabisch land officieel de mogelijkheid van ballingschap heeft voorgelegd. Het voorstel is echter door de meeste leden van de Liga genegeerd. Op 3 maart hebben Koeweit en Bahrein overigens steun uitgesproken voor het voorstel.

In Turkije is op 2 maart door het Parlement een motie tot toestemming van de ontplooiing van Amerikaanse op Turks grondgebied verworpen. De Turkse regering zal er waarschijnlijk niet omheen kunnen de zaak opnieuw in het parlement te brengen. Ankara zal de VS onder andere willen aantonen er alles aan gedaan te hebben om het nee te voorkomen. Dit zou kort na 9 maart kunnen plaatsvinden. Het besluit van zondag heeft verder geen gevolgen voor de aanwezigheid in Turkije van Nederlandse Patriots (immers ingekaderd in NAVO-beslissing waarvoor geen Turkse parlementaire beslissing vereist is).

C. VR

Nadat het VK op 24/02 een ontwerp resolutie heeft voorgelegd aan de Veiligheidsraad is alle aandacht gericht op (intensieve) diplomatieke onderhandelingen om de benodigde negen stemmen te bereiken. NB: Eventuele veto's zijn pas aan de orde als er negen voorstemmen zijn. De resolutie is kort en

krachtig. Hij stelt dat Irak niet heeft voldaan aan 1441 en herhaalt de mogelijkheid van "serious consequences".

Frankrijk, Duitsland en Rusland hebben een tegenvoorstel in de vorm van een memorandum voorgelegd voor versterkte inspecties. Ook zij benadrukken herhaaldelijk verzekerd te zijn dat zij steun zullen krijgen van een meerderheid van de VR-leden. Tijdens het bezoek aan China van Ivanov hebben beide landen voor het voorstel gepleit. Zij zouden tevens hebben gesproken over de mogelijkheid om het memorandum in een resolutie om te zetten.

SGVN Annan heeft het Iraakse besluit om zijn Al Samoud raketten te vernietigen verwelkomd en aangegeven dat het diplomatieke proces om tot een oplossing van de crisis te komen meer tijd dient te krijgen.

D. Washington/Londen/Parijs

In een speech op 27/02 heeft President Bush een pleidooi gehouden voor een (tweede) resolutie inzake Irak en gesteld dat "the threat to peace does not come from those who seek to enforce the just demands of the civilized world; the threat to peace comes from those who flout these demands". Verder heeft de President in zijn speech vooral sterk de nadruk gelegd op de belangrijke rol voor het Midden-Oosten van een toekomstig democratisch Irak.

In het VK heeft Premier Blair op 27 februari tijdens een debat in het Parlement sterke kritiek gekregen van zijn eigen Labour Party waardoor de noodzaak van een tweede resolutie tot specifieke legitimatie van geweldsgebruik voor het VK des te noodzakelijk is geworden. Ook in Frankrijk heeft op 26 februari een parlementair debat plaatsgevonden waarin meerderheid en oppositie zich uitten tegen militaire interventie in Irak. Overigens bestaat binnen de regeringspartij in Frankrijk de nodige aarzeling over een gebruik van het veto.

E. NAVO

Op 27 februari jl. gaf de Amerikaanse onderminister van Buitenlandse Zaken Grossman een briefing over Irak in de Noord Atlantische Raad. Uit deze briefing sprak vastbeslotenheid van Amerikaanse zijde om over te gaan tot een militaire actie indien Saddam Hoessein niet ontwapende conform resolutie 1441. Het doel van een eventueel militair ingrijpen was evenwel bevrijding en niet bezetting van Irak. Wel sprak hij over een coalitie van landen (17) dat bereid zou zijn op te treden. Grossman ging vervolgens uitgebreid in op de toekomst van Irak mocht het tot militair ingrijpen komen. Hij onderscheelde drie fasen in een post Saddam Hoessein-

tijdperk: stabilisatie, transitie en transformatie. De VS is gecommiteerd post-conflict reconstructiehulp te verlenen "as long as it takes and not one day longer". Dergelijke hulp zou afgestemd worden met diverse IO's en NGO's en voornamelijk met de VN. De VS deed geen nieuw beroep op een rol voor de NAVO in Irak en stelde dat dit van de NAVO zelf afhing.

Naar aanleiding van de implementatie van de defensieve maatregelen voor de bescherming van Turkije werd op 3 maart jl. bij SHAPE in Mons een Force Generation Conference (FGC) gehouden. Tijdens deze FGC werd geïnventariseerd welke militaire middelen lidstaten beschikbaar hadden gesteld voor de implementatie van de bescherming van Turkije. De bijdragen van lidstaten bleken minimaal en onvoldoende voor de bescherming van Turkije. Slechts Spanje en Nederland hadden middelen aangeboden. Er bestaat voornamelijk tekort aan (additionele) Patriot-eenheden en NBC-eenheden. Op 4 maart wordt de uitkomst van de FGC in het Defence Planning Committee van de NAVO besproken. Lidstaten zijn opnieuw opgeroepen om hun eventuele aanbod van militaire middelen voor 10 maart a.s. kenbaar te maken.

III Militair relevante ontwikkelingen:

A. Militaire ontwikkelingen in Irak en militaire opbouw van VS en VK

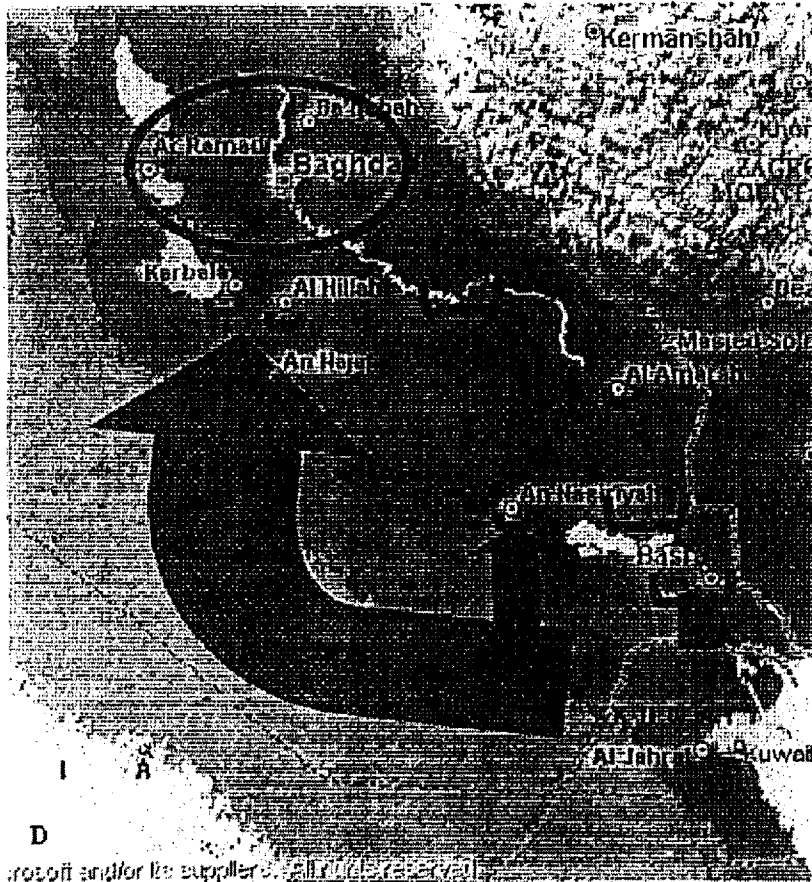
De militaire ontwikkelingen in Irak en de militaire opbouw van de VS en het VK zijn bij de briefing op 4 maart voor de Raad voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten uitgebreid besproken. In deze bijdrage wordt daarom de nadruk gelegd op enkele militaire componenten die een rol kunnen spelen bij het maken van een keuze voor het moment van een aanval.

De landstrijdkrachten van Irak concentreren zich steeds meer op de verdediging van Bagdad. De belangrijkste eenheid in het noorden, de ADNAN divisie van de Republikeinse Garde, is onlangs verplaatst van Mosul naar de omgeving van Tikrit. Vermoedelijk zal de ADNAN divisie daar een verdediging inrichten, of dit wellicht nog verder naar het zuiden richting Bagdad doen.

De opbouw van Amerikaanse/coalitie strijdkrachten is onverminderd doorgestaan. Naar eigen zeggen hebben zij voldoende troepen aanwezig om Irak succesvol aan te kunnen vallen. Het moment van een aanval zal voornamelijk van politieke factoren afhangen. Toch zijn er militaire componenten die op de keuze van dat moment van invloed kunnen zijn.

Het meest gunstige terrein voor een snelle opmars naar Bagdad is de woestijn ten zuiden en westen van de rivier de Eufraat. Mede doordat dit gebied nauwelijks door Iraakse strijdkrachten wordt verdedigd, kunnen Amerikaanse grondtroepen vanuit Koeweit binnen een week het gebied tussen de plaatsen An-Najaf en Karbala, op zo'n 120km van Bagdad, bereiken. Vanaf die plaatsen wordt het terrein, voornamelijk door infrastructuur als irrigatiekanalen, moeilijker en daar is (indien deze route gebruikt wordt) ook de eerste serieuze Iraakse militaire tegenstand te verwachten.

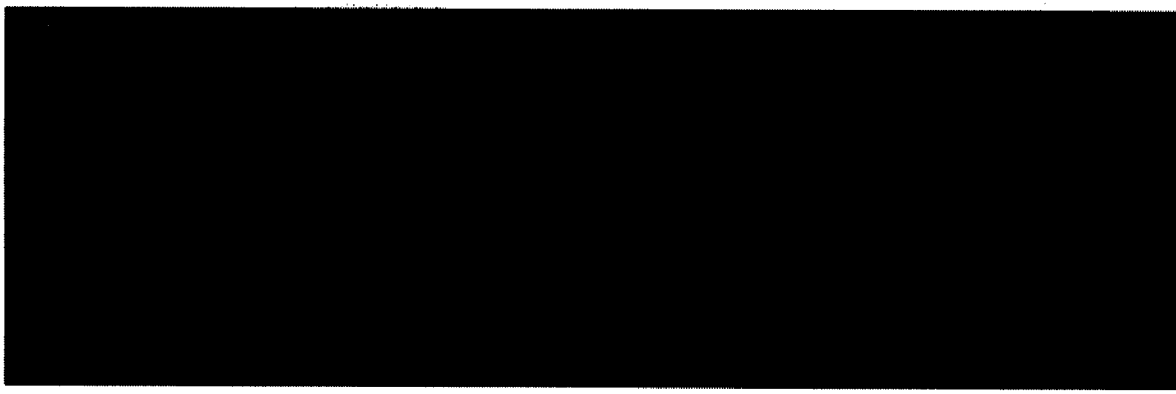
Uitgaande van de klimatologische omstandigheden en de lichtgegevens is het meest ideale moment voor het begin van een oorlog inmiddels verlopen. De eerste week van maart 2003 is nog relatief koel en kende een nieuwe maan, wat voor de Amerikanen tal van voordelen geboden zou hebben. Blijkbaar zijn zij dusdanig zeker van hun militaire kracht ten opzichte van de Iraakse strijdkrachten, dat zij menen het zich te kunnen veroorloven om strijd te gaan voeren onder klimatologisch minder gunstige omstandigheden. Desondanks is het op klimatologische gronden te prefereren om vanaf de maand april de woestijn te vermijden. Een snelle opmars door de woestijn zou dan nog plaats kunnen vinden in eind maart. Zo kunnen de Amerikanen op de grote verdediging rondom Bagdad stuiten rond 01 april, wanneer er wederom een nieuwe maan is.

**Mogelijke US
aanval Z-Irak**

- Hoofdaanval door woestijn richting Karbala.
- Nevenaantallen op Basra en An Nasiriyah.
- Ring van RG rondom Bagdad.
- Overige verdediging in omgeving van infrastructuur rondom rivieren Eufraat en Tigris

robot and for its supplier. All rights reserved.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Eind 2002 werden zowel KDP-leider Barzani als PUK-leider Talabani in Teheran, separaat, ontvangen voor nieuw overleg in verband met de kwestie-Irak. De contacten met beide grote Koerdische groepen dateren van de Iran-Irak oorlog in 1980-88. Met het wegvallen van het Iraakse gezag in Noord-Irak als uitvloeisel van de Golfoorlog is de Iraanse geheime dienst actief in het gebied. De samenwerking met vooral de PUK is geïntensiveerd en er bestaat consultatie en coördinatie met Turkije alsook met westerse mogendheden over de situatie ter plaatse.

[REDACTED]

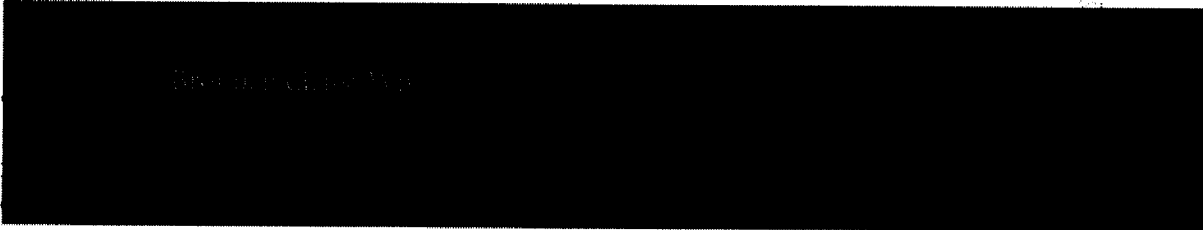
[REDACTED]

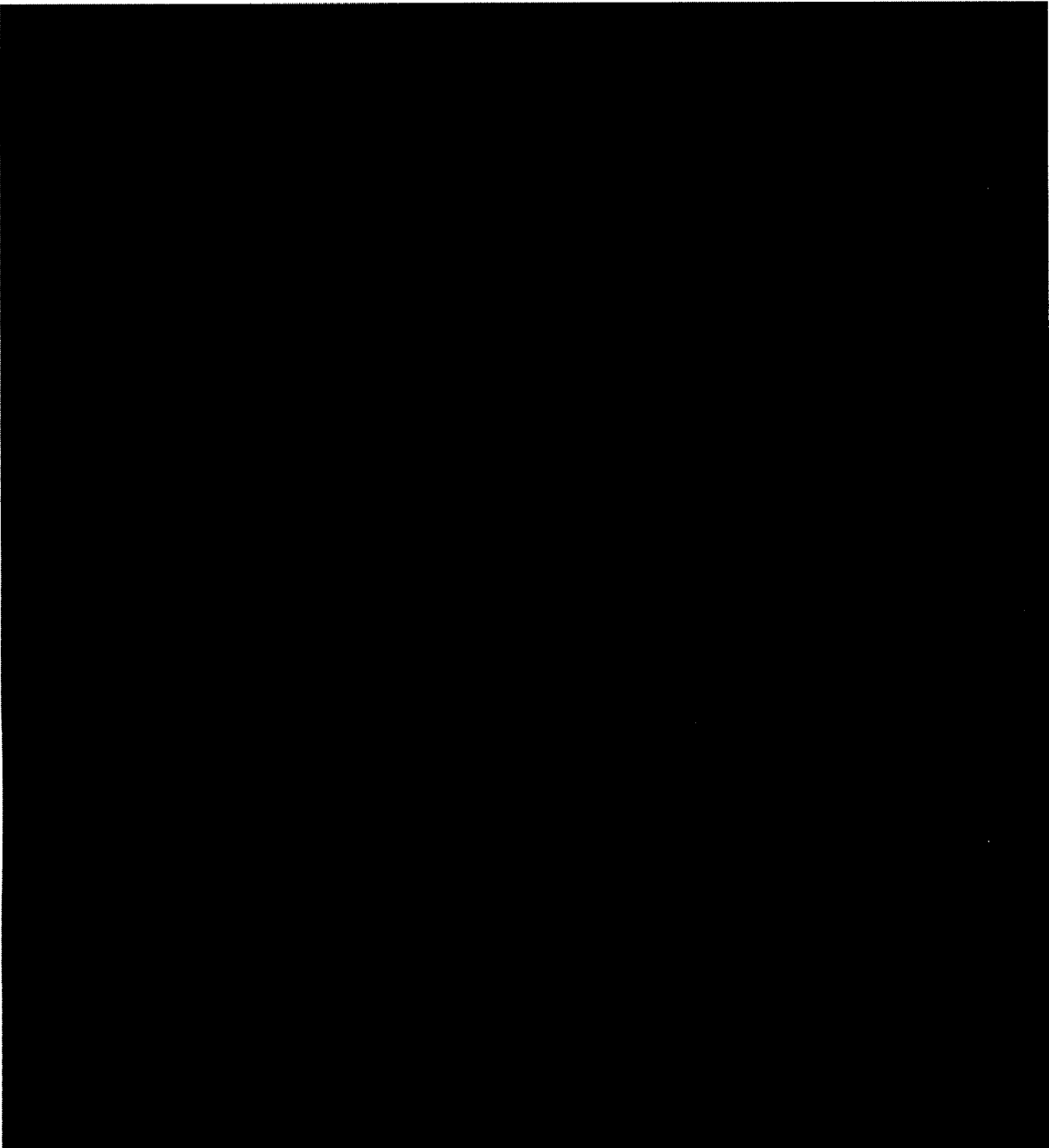

IV Gevolgen voor de Nederlandse samenleving:

Bijeenkomst Iraakse oppositie

Van 26 tot en met 28 februari is in Salahudin in Noord-Irak het voorbereidend comité van de Iraakse oppositie bijeen geweest. Tijdens de bijeenkomst hebben de Iraakezen nogmaals benadrukt dat een Turkse interventie in Noord-Irak tot een gewapend treffen kan leiden. Verder is tijdens de bijeenkomst een uit zes personen bestaande 'leidinggevende raad' gekozen, een soort interim-regering die na de val van Saddam Hussein de leiding van Irak op zich zou moeten nemen. De Verenigde Staten hebben zich tot nu toe altijd verzet tegen de plannen van de oppositie om een interim-regering te vormen. De oppositie op zijn beurt wijst het Amerikaanse plan voor een tijdelijk, door de VS ingesteld militair bewind af. In een gezamenlijke verklaring stellen de Iraakse oppositiegroeperingen: "Het Iraakse volk zou het eerste en het laatste woord moeten hebben in de besluiten en het bestuur van zijn eigen land." Ook onder de Iraakezen in Nederland is dit de overheersende mening. Hoewel de Iraakezen hier te lande de eventuele val van Saddam Hussein zullen toejuichen, staat men sceptisch tegenover de intenties van de Verenigde Staten. Indien de VS Irak (tijdelijk) zullen bezetten en daarbij naar de mening van de diverse bevolkingsgroepen te weinig ruimte laten voor de inbreng van de Iraakezen zelf, zal dit onder Iraakezen in zowel Irak als daarbuiten op weerstand stuiten.

+++++

Verzendlijst:

- Minister-president
- Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksaangelegenheden/ Vice MP
- Minister van Verkeer en Waterstaat/ Vice MP
- Minister van Defensie
- Minister van Justitie

Minister van Buitenlandse Zaken